

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXL (15)

No. (števil.) 14

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

6. april (abril) 1962

Ob 10-letnici smrti Alesja Ušeničnika

Dne 30. marca je minilo 10 let od smrti velikega slovenskega misleca, ideologa, znanstvenika in pisatelja dr. Alesja Ušeničnika. O njegovem življenju, delu in pomenu za Slovence je napisal doslej najboljše in najgloblje razpravo za Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1953 pok. prelat dr. Odar. Bil je njegov sodelavec in prav tako velik mislec.

Slovenec je dr. Alesja Ušeničnika v posameznih poglavjih svoje razprave prikazal takole:

Njegova zunanja življenjska pot: „Ales Ušeničnik ni bil samo to, kar pove njegova zunanja pot, marveč je vrh tega izreden spekulativni talent, kakršen se ne rodi vsako človeško generaciji. Tudi največji narodi imajo le malo tako razvitih talentov. Zaradi velike prodornosti svojega duha je bil kakor ustvarjen za razmišljanje, ki ga zahtevata filozofija in dogmatika. Z njegovim prof. na gregorijanski univerzi v Rimu, eden največjih dogmatikov ob koncu 19. stol., p. Billot je dejal o njegovem umu, da je angelski. Tovariši so ga občudovali.“

Teološki profesor: „Bil je sijajen akademski učitelj; zlepa mu nisi našel enakega. Preprost, a globok, ni nikdar na katedri iskal sebe in svoje slave. Vedno je zatajeval sebe in zapostavljal svoje mnenje in korist resnice. Bil je v resnici pravi asket v prof. službi.“

Pisatelj: „Bolj kot teološki profesor je postal Ales Ušeničnik znan kot filozofski, kulturno-filozofski in sociološki pisatelj. Pisal je, kakor sam pravi v uvodu v svoje Izbrane spise l. 1939, že več kot pet in štirideset let, nato pa je objavil članke še šest let. 'Skoraj vse, kar sem pisal — pravi — sem pisal sicer iz znanosti in z znanstveno vestnostjo, vendar ne iz znanstvene ambicije, temveč zato, da bi slovenska inteligenca bolj in bolj doumevala resničnost in lepoto svojega krščanskega svetovnega nazora in da bi bila vesela.' S tem je klasično označil namen in način svojega pisateljevanja. ... „Zato je odločno nastopal proti zmotam. Čim bolj so bile zmote prikriti in nevarno pomešane z resnico, tembolj brezobzirno jim je trgal krinko z obraza; toda do človeka, ki se je motil, je bil vedno prizanesljiv, obziren in dober.“

Ideolog: „Po Mahničevem odhodu za škofa na otok Krk l. 1896 je nastopil Ales Ušeničnik njegovo dediščino med Slovenci: boj za čiščenje idej v slovenskem kulturnem svetu. Mahničev program pa je še razčistil v pozitivnem pravcu. ... „S svojimi razpravami v obeh revijah (Katoliški Obzorik in čas op. ur.) je usmerjal kulturno življenje med Slovenci nad štirideset let. To je bila njegova življenjska naloga. ... „Komunistična infiltracija je spodjedala kat. delavske in inteligenčne vrste. Ušeničnik jo je odkrival in pisal komentarje k papeškim socialnim okrožnicam. Na zdravi katoliški strani pa se je začela krščanska renesansa, najprej pri dijaštvu, potem pa s katoliško akcijo tudi pri drugih stanovih. V Alesu Ušeničniku je našla največjo oporo. Vso silno avtoriteto je zastavil zanj, čeprav so ga zaradi tega na nasprotni strani smehljali in divje napadali.“

Znanstvenik: „Kljub resnemu profesorskemu delu in obširnemu pisateljskemu delovanju v obeh revijah in njegovem urejanju (Kat. Obzorik, čas, op. ur.) je Ales Ušeničnik vendar še našel čas, da je napisal velika dela, ki so izšla v samostojnih knjigah. Tako je že 1910 izdal obširno Sociologijo; še danes je škoda, da ni bila prevedena v kak svetovni jezik. ... „Literarno najlepše Ušeničnikovo delo in njemu samemu najljubše je bila Knjiga o življenju, ki je doživela med nami več izdaj in bila prevedena v nekatere druge jezike. Knjiga o življenju je z umetniško silo napisan esej protj pesimizmu in o življenju, ki je vredno življenja. V slovenski literaturi nima para. Vzporediti ga moremo z najlepšimi filozofskimi apologijami. ... „Takoj prvo leto potem, ko je zasedel filozofsko stolico na teol. fak. novo ustanovljene univerze v Ljubljani, je Ušeničnik napisal knjigo svojega Uvoda v filozofijo,

ki pod skromnim naslovom predstavlja cel sistem sholastične filozofije v okviru modernih filozofskih struj. ... „Za Orlovsko organizacijo je napisal l. 1926 Socialno vprašanje in Socialna ekonomija, za zbirko Naša pot pa Uvod v krščansko sociologijo, Obrisi socialnega vprašanja, prevod okrožnice Pija XI. Quadragesimo anno z obširnim komentarjem, Dialektični materializem, prevod okrožnice Pija XI. Divin Redemptoris o brezbožnem komunizmu in tri knjige Načel. Vmes je pa pisal nepretrgano nove aktualne razprave v času in pozneje v Reviji Katoliške akcije prav do usodne pomladi leta 1945, ki je zatrla katoliško kulturno delovanje med Slovenci v domovini.“

Pobornik Tomaževje filozofije: „Rekli smo, da je bilo Ušeničnikovo življenjsko delo katoliško kulturno filozofsko usmerjanje pri Slovencih. Tega ne smemo zgubiti spred oči, če hočemo Ušeničnika pravilno umeti in oceniti. To usmerjanje pa je Ušeničnik opravljal predvsem tako, da je seznanjal Slovence s Tomaževimi rešitvami osnovnih vprašanj vere in pravnote, kakor tudi z aplikacijo teh rešitev.“

Ustvarjalec jezika: „Ales Ušeničnik je bil pesniška duša. Začel je kot pesnik v Ljubljanskem Zvonu. Po vsej verjetnosti bi se mogel razviti v dobrega pesnika in pisatelja. Razni odstavki v njegovih člankih, ki so večkrat pravi umetniški esej, kažejo na to, zlasti pa Knjiga o življenju. Toda javno se ni bavil več s pesništvom, potem, ko je spoznal svojo življenjsko nalogo.“

Tudi praktičen mož: „Ales Ušeničnik je bil izrazit spekulativni talent, vendar pa se je izkazal tudi v realnem življenju. Kadar je bilo potrebno se je lotil tudi upravnih poslov in je pokazal, da je odlični upravnik.“

Brez reklame: „Nikdar ni hvalil samega sebe, še manj pa naročal hvalo zase pri drugih. Če bi bil le malo udaril na to struno veličanja samega sebe, bi bil potegnil mlade ljudi za seboj tako močno, da bi jih zlepa kdo od njega ne mogel odtrgati. Imel je Ales Ušeničnik vso zmoglost, da bi očaral mlade ljudi, če bi hotel. Toda prav nikoli ni segal po reklamah, čeprav so drugi segali.“

Kot človek: „Da bo naša slika o Alesu Ušeničniku količjak prava, si ga moramo ogledati tudi kot človeka. Velik je bil Ales Ušeničnik kot slovenski kulturni filozof. Čim bolj se bo odmikal v zgodovino, tembolj bo rastle njegova podoba. Toda nič manjši kot filozof je bil kot človek. Prej večji. To dvojje: biti velik filozof, znanstvenik, pisatelj, obenem pa biti tudi velik človek, je v svetu zlasti danes tako silno redko. Zveza tega dvojnega moremo najti le med tistimi duševnimi velikani, ki jim pravimo, da so bili svetniki.“

V podkrepitev svojih trditvev prelat dr. Odar v razpravi prikazuje Ušeničnikovo „nenavadno ponižnost“, „srčno dobroto“, „junaško potrpežljivost“ in „svetniško pobožnost“, nato pa svojo globoko razpravo o Ušeničniku zaključuje z naslednjimi ugotovitvami: „Tega plemenitega človeka ni več med živimi. Leta so ga strla. V štirinosemdesetem letu je umrl. Sicer je čudno, da je pri svoji bolehnosti in tolikem delu dočkal tako častljivo starost. Že kot bogoslovec v Rimu je moral oditi zaradi splošne oslabelosti zdraviti se v Woernshofen k tedaj znanemu župniku Kneip. Vse življenje je bil bolehen.“

Svetlika v Slovencih je ugasnila. Alesja Ušeničnika ni več. Danes se nemara le nekateri med nami zavedajo, kaj smo zgubili z njim. Kolikšno vrzel v slovenskem narodu je zasekala njegova smrt. Toda zgodovina bo nekoč povedala, da je bil to za dolgo dobo največji Slovenec: velik naš filozof, velik slovenski kulturni delavec, velik pa tudi kot človek. Naš najlepši harmonično razvit značaj.

Alesja Ušeničnika ni več. A ostala so njegova dela, Ta bodo vodila katoliške Slovence še mnogo rodov. Njegov zgled bo svetil pred njimi.

Zahvaljen bodi Bog, ki si nam dal človeka s tolikimi talenti in s tako čisto vestjo.“

ZSSR hoče nevtralizirati NATO

Na razorožitveni konferenci v Ženevi je ZSSR pretekli teden pognala v pogon svoj načrt o nevtralizaciji NATO, ki ga skuša izvesti s pomočjo svojih satelitskih delegacij na tej konferenci.

Predlogi, ki sta jih dali poljska in romunska delegacija, so naperjeni proti Zahodni Nemčiji, Grčiji in Turčiji, ključnim članom NATO, ki mejijo na železno zaveso. Obe delegaciji sta predlagali ustanovitev brezatomskega področja v Evropi.

Te predloge je ameriška delegacija odločno zavrnila, nekateri delegati tkzv. osmih nevtraliziranih držav pa so predloge sprejeli za pozitivne, zlasti indijska in abesinska delegacija.

Poljski zunanji minister Rapacki in sovjetski delegat Zorin sta zahtevala, naj bi konferenca s hitrim postopkom odobrila poljske predloge. Ameriški delegat je zahtevo odklonil in nasprotno zahteval, da naj konferenca s hitrim postopkom odobri sklepe o ustavitvi proizvodnje atomskega orožja in o zmanjšanju možnosti iznenadnega napada.

Komunistični delegati so kot enota predložili konferenci dve, med seboj povezani ideji o brezatomskega področja v Evropi.

Prvo je predlagal poljski delegat Rapacki, nekoliko spremenjeno od svojega prvotnega načrta, ki ga je predlagal že pred petimi leti, po kateri naj bi eliminirali atomsko orožje in sredstva za njihovo izstreljevanje na Poljskem, Češkoslovaški ter v Vzhodni in Zahodni Nemčiji.

Za to idejo se skriva, po mnenju zahodnjakov, sovjetski načrt o nevtralizaciji Zahodne Nemčije in pomaknitvi zahodne obrambne črte skoro do Atlantske obale.

Drugo idejo je sprožil delegat Manescu s podporo Zorina in Rapackega. Predlagal je brezatomskega področja v

jugovzhodni Evropi, vključno Grčijo in Turčijo.

Zorin je nato še predlagal, naj bi prepovedali oddajanje atomskega orožja državam, ki še niso članice tkzv. atomskega kluba (ZDA, Anglija, ZSSR in Francija), sklenili nenapadalni pakt med NATO in državami Varšavske pogodbe ter pogodbo o prenehanju s sleherni vojni propagando.

Poljski delegat Rapacki je v svojem načrtu predlagal:

1. Vse obstoječe atomske orožje in rakete se prenehajo kakor koli uporabljati. Prepoved se graditev kakršnih koli novih oporišč. Prepoved se nadaljna proizvodnja atomskega orožja in sredstev za njihovo izstreljevanje. Velešile morajo takoj prenehati s pošiljanjem atomskega orožja na brezatomske področja.

2. V drugi etapi se uniči vse atomske orožje in rakete pod „strogo mednarodno kontrolo na suhem in v zraku“. Istočasno se zmanjša število oboroženih sil.

3. Velešile proglasijo meje brezatomskega področja s posebno skupno pogodbo, se obvežejo spoštovati njegov status in nikdar uporabiti atomskega orožja proti temu področju.

Sporazum naj bo gotov do konca letošnjega leta, nakad naj bi ga odobrila še Glavna skupščina ZN.

Zahodnjaki so nastopili proti temu načrtu zato, ker je razvidno, da bi morale vse zaveznice sile v Zahodni Nemčiji odvrediti svojo atomsko moč. Prav zaradi atomske oborožitve teh sil doslej, tako menijo na Zahodu, ZSSR ni tvegala napada na Zahodno Evropo.

Če bi eliminirali atomsko oborožitve zaveznikov sil v Zahodni Nemčiji in če bi morali te sile poleg tega še številčno zmanjšati, bi se, po mnenju zahodnjakov, zrušila stavba NATO, s čimer bi bila Zahodna Evropa takoj izpostavljena na milost in nemilost sovjetskemu napadu.

Kongres kitajske KP

Pretekli terek se je v Pekingu začelo dolgo odlašano zasedanje kongresa kitajske komunistične partije, ob vedno pogostejših poročilih o naraščanju spora med rdečo Kitajsko in ZSSR.

Čeprav bi se kongres po določilih kitajske rdeče ustave moral vršiti vsako leto, ga Maočetung že dve leti ni sklical. Letošnje zasedanje bi se moralo začeti v začetku marca, toda zunanji opazovalci menijo, da ga je Maočetung preložil zaradi nedavnega kongresa sovjetske KP v Moskvi, da bi vedel za rezultate in tako lahko na svojem kongresu ublažil razlike in spore

Kongres je otvoril predsednik pravnjalnega odbora Čuteh, nakar je predsednik rdeče kitajske vlade Čuen-laj podal „poročilo o vladnem delovanju“, kakor je poročala penkinška radijska postaja. Kongresa se udeležuje 1017 delegatov, med njimi komunistični delegati svobodnih držav.

Vsem tujim diplomatom in zahodnim časnikařem je vstop v kongresno dvorano za časa zasedanja kongresa prepovedan. Dovolili pa so vstop 600 opazovalcev iz dežel za železno zaveso.

S kongresa doslej na Zahodu še niso dobili podrobnih poročil.

Hruščev hoče sodelovati z ZDA v vesolju

Kakor je znano, je ameriški predsednik Kennedy 7. marca pritrdilno odgovoril Hruščevu na njegov predlog o sodelovanju med ZDA in ZSSR v vesoljskih podvigih. Hruščev je tozadevni predlog poslal Kennedyju, brez podrobnosti, po Glennovem uspešnem polletu po vesolju.

Preteklo sredo pa je Hruščev znova sporočil Kennedyju, da je ZSSR pripravljena sodelovati z ZDA v vesoljskih podvigih, vključno v programu o pošiljanju raket na druge planete. Hruščev je sedaj predložil tozadevni program, obstoječ iz šestih točk, v mnogem podobnem Kennedyjevemu programu o sodelovanju v vesolju med ZSSR in ZDA.

Hruščevov program je naslednji: 1. Sodelovanje v mednarodnem poročanju z umetnimi sateliti; 2. sodelova-

nje v proučevanju z umetnimi sateliti; 3. sodelovanje v radijskem in teleskopskem opazovanju raket, poslanih na druge planete; 4. sodelovanje pri dajanju pomoči posadkam raket, ki bi se znašle v nevarnosti; 5. sodelovanje pri proučevanju zemeljskih magnetnih polj in vesoljske medicine; 6. sodelovanje pri proučevanju juridičnih problemov vesoljskega raziskovanja.

Toda ta program, ki je v večini točk sprejemljiv tudi za zahodnjake, pa je Hruščev zasenčil z dodatno izjavo, da ga navezuje na problem razorožitve, ker so „rakete za vojaško uporabo in tiste za vesoljsko raziskovanje v bistvu povsem enake“. Svoj predlog zaključuje: „Tako so skupni vesoljski podvigi v gotovem oziru odvisni od rešitve razorožitvenega problema.“ — Ta je pa doslej ostal nerazrešljiv.

Množični proces v Havani

V Havani na Kubi se je pretekli četrtek začel množični proces proti 1182 vojnim ujetnikom, ki so jih Castrovi oboroženi oddelki ujeli lanske leto ob njihovi invaziji na Kubo. Sodi jih pet člansko vojaško sodišče. Publiko je vstop v sodno dvorano prepovedan.

Sodišče ni objavilo obtožbe proti ujetnikom. Prav tako ni dovolilo vstopa v dvorano zagovornikom, ki so jih poslali tja sorodniki ali prijatelji ujetnikov. Proces se ne sme udeleževati tudi noben zahodni časnikar, pač pa so dovolili vstop v dvorano kubanskim in „prijateljskim“ časnikarjem.

Proces proti 1182 vojnim ujetnikom je doslej največji skupinski proces v kubanski razburkanj zgodovini, vendar menijo, da smrtnih obsodb ne bodo izrekli, ker komunistom danes ne bi bilo po godu prehudo razburjanje svetovnega javnega mnenja.

Ujetniki so ostanki kubanskih beguncev, ki so se oboroženi lanskega 17. aprila izkrcali na Kubi, da bi odstranili Castrovo režim. Po 72 urah krvave borbe jim je pošla municija in vođa ter so se nato tedne dolgo posamič predajali komunističnim krvnikom.

IZ TEDNA V TEDEN

Guverner brazilske države Rio Grande do Sul Brizola, svak sed. brazilskega predsednika Goularta, in bivši predsednik Janio Quadros sta na štirinsem sestanku med drugim razpravljala tudi o možnosti ustanovitve nove politične stranke v Brasilu, ki naj bi združila vse levičarske in „napredne“ elemente. Za Brizolo pravijo, da je politično zelo ambiciozen in se ne zadovoljuje več z guvernerskim položajem, ampak bi rad prišel v predsedstvo republike. Za doslej tega cilja bi se rad poslužil Quadrosa. Brizola je tudi samozavestno izjavil, da njegova država sploh ne računa na pomoč iz skladov Zveze za napredek.

Tudi v Ecuadorju imajo politično krizo. Vojaška posadka v mestu Cuenca je sporočila zahtevo predsedniku Carlosu Arosemeni, naj prekine diplomatske stike s Kubo. Predsednik se je odločil, da bo tako odločitev dal na ljudsko glasovanje. Med tem so pa dosedanji ministri v njegovi vlad odstopili. V novi vladi je večina ministrov proti Castru.

John Kennedy je opozoril Amerikance na njihove dolžnosti za ohranitev svobode in demokracije v svetu na banketu pristašev demokratske stranke, ki je imel namen zbrati denarna sredstva za to stranko. Naglašal je: „Kot državljani ZDA moramo biti pripravljeni nositi bremena za boj, ki ga bijemo v svetu, čeprav bi nas drugi pri tem ne podpirali in bi morali vsa bremena nositi sami. Če bi tu napravili napako, potem bi končno propadla svoboda.“ Glede ameriških nalog za raziskovanje vesolja pa je Kennedy naglašal, da ne gre Amerikancem pri tem za to, da bi v vesolju zavladali, pač pa ne smejo dopustiti, da bi glede tega za kom zastajali.

V ZDA je na prijateljskem obisku brazilski predsednik Goulart. Podpravljanje ameriških podjetij v Brazilu, brazilska zunanja politika in izvajanje Kennedyjevega načrta Zveza za napredek za gospodarski dvig Latinske Amerike so predmet razgovorov ameriškega in brazilskega predsednika.

V Franciji pričakujejo, da bo De Gaulle po referendumu razpustil parlament in razpisal za mesec maj splošne državoborske volitve.

Italijanski predsednik Fanfani in predsednik francoske republike De Gaulle sta se sestala v Turinu. Raspravljala sta o poglobitvi vestranskih odnosov med obema državama ter o zunanjepolitičnih vprašanjih v zvezi z razorožitveno konferenco v Ženevi, kjer zaradi sovetov ne more priti do pravega uspeha, zlasti pa o De Gaullovem načrtu Združenih evropskih držav, ki naj bi bila domovina domovin.

Papež Janez XXIII. je newyorškemu nadškofu in kardinalu Spellmanu obljubil, da bodo iz Vatikana poslali na svetovno razstavo v New York leta 1964 tudi znameniti kip Pietà, ki ga je izklesal leta 1499 Michel Angelo, ko je bil star komaj 25 let. Nekateri umetniški krogi v Rimu s to papežovo odločitvijo niso zadovoljni, ker da obstoja nevarnost, da se kip lahko kljub največji pozornosti poškoduje.

Papež Janez XXIII. je za prebivalstvo, prizadeto po zadnjem potresu v Dalmaciji, dal podporo 1 milijon lir.

V Siriji je vojska zrušila civilno vlado predsednika Nazoma el Kudsiya, ki je prevzel oblast na osnovi zadnjih svobodnih volitev komaj pred štirimi meseci. Pred dobrimi šestimi meseci se je pa Sirija tudi z vojaškim udarom ločila od Egipta in postala znova neodvisna država. Vojska obtožuje civilnega predsednika, da se je „izneveril načelom revolucije“. Zadnja poročila iz Sirije pravijo, da so se prevratniki moralno pokoriti večini vojske in oditi v Švico, oblast je pa znova prevzel Nazom el Kudsi.

Švicarji so pri nedeljskem ljudskem glasovanju zavrnili ustavno določilo, po katerem se švicarska vojska ni smela oboroževati z atomskim orožjem. Za zavrnitev gornjega ustavnega določila se je izjavila švicarska vlada in vse politične stranke razen komunistov.

Na Kanarskih otokih je policija zaprla več ljudi, ki so širili letake s pozivom na osvoboditev Kanarskih otokov izpod španske oblasti.

Odstavitev dr. Frondizija - Dr. José María Guido novi predsednik

Politična kriza v Argentini je dosegla vrhunec v sredo 28. marca. Poveljniki vojske, mornarice in letalstva so sklenili, da mora predsednik dr. Frondizij odstopiti. „Ne odstopim, ne bom odstopil, ne bom napravil samoumora in tudi prostovoljno ne bom zapustil države,“ je bil njegov ponoven odgovor.

Zatišje pred viharjem

Po sklepu poveljnikov oboroženih sil o odstavitvi dr. Frondizija je nastalo mučno zatišje. Dr. Frondizijevo zadržanje je izključilo možnost za ustavno rešitev politične krize. Bilo je gotovo, da bodo sedaj govorila samo dejanja, ki jih bo sprožil vojaški aparat. To je postalo takoj vidno. Oborožene sile so zasedle važna državna poslopja, zlasti radijske postaje in glavno pošto, brzojav in telefon. Tudi važna križišča v prestolnici.

Drž. tajnika za vojsko gen. Fraga in let. brigadir Silveiro Rojas sta odstopila. Dr. Frondizij njuni ostavki ni sprejel. Ko se je general Fraga vrnil v drž. tajništvo za vojsko, ga je dal glavni poveljnik vojske gen. Poggi zapreti z vsemi njegovimi sodelavci.

Dr. Frondizij je po številnih sestankih in razgovorih popoldne, 28. marca ob 17.40 uri zapustil vladno palačo. Zapustil jo je potem, ko je vanjo prihajal 3 leta, 10 mesecev in 29 dni. Po njegovem odhodu so vladno palačo zapustili tudi oddelki grenadirjev, ki imajo v tej palači častno stražo. Varnostno službo je prevzela policija.

Odstavitev dr. Frondizija

V predsedniškovi letni rezidenci v

Olivosu je bilo vso noč od srede na četrtek vse pokonci. Prihajali so dr. Frondizijevi ministri, poslanci, senatorji, politični sodelavci in osebni prijatelji. V zgodnjih jutranjih urah v četrtek, 29. marca, je bilo že znano, da je glavni poveljnik za vojsko gen. Poggi razposlal na vse vojaške postaje v republiki kratek radiogram, z obvestilom, da so oborožene sile „odstavile gospoda predsednika republike“ in da je „ta odločitev nespremljiva“.

Dr. Frondizijeva pot v konfinacijo

V jutranjih urah istega dne se je zgodilo z dr. Frondizijem to, kar se je pred njim zgodilo že dvem argentinskim polit. osebnostim: radikalu Irigoyenu in Peronu. Vojska ga je z letalom prepeljala na otok Martín García sredi reke La Plata kakih 80 milj severovzhodno od Bs. Airesa. Na otoku ima vojna mornarica svojo bazo. Eden od buenosaireskih listov je duhovito pripomnil, da bi lahko ta otok imenovali z začetnicami omenjenih političnih osebnosti, ki so bile internirane na otoku, t. j. Y(ri-goyen), P(eron) F(ondizija).

Dramatsko iskanje rešitve: ustavna vlada ali vojaška diktatura

Ure po odstavitvi predsednika dr. Frondizija in do odločitve dr. Guida, da prevzame predsedstvo republike, so bile morda najnevarnejše v zadnji politični krizi. V vprašanju je bilo vse. En sam nepremišljen korak bi lahko državi napravil v največjo nevarnost, državljane pa pahnil v negotovo bodočnost. Mož, ki je doslej vedno nadomestoval dr. Frondizija — dr. Guido, je odločno odklanjal, da bi prevzel predsedstvo. Razumljivo. Bil je dr. Frondizijev osebni in ne samo politični prijatelj in vsa leta njegov sodelavec. Še ob eni v četrtek popoldne je v senatu dal uradno objaviti, da so neresnične novice, da je prevzel predsedstvo republike.

Nato se je pa zgodilo nekaj, kar je spremenilo njegovo zadržanje, s katerim je rešil ohranitev ustavnega režima v Argentini. Tedaj so bili namreč zbrani v min. za narodno obrambo glavni poveljniki oboroženih sil. Tja je bil že poklican glavni državni notar z naročilom, da sestavi ukaze o nastopu vojaške vlade, ki bi jo sestavljali glavni poveljniki oboroženih sil in njihovi državni tajniki. Ker pa je bil od zadnjih navzoč samo držav. tajnik za letalstvo, je moral glavni držav. notar napraviti nove ukaze, v tem smislu, da prevzamejo oblast glavni poveljniki oboroženih sil in državni tajnik za letalstvo, državni tajnik za vojsko in mornarico bi pa bila pritegnjena naknadno.

Neka oseba, ki je zelo blizu biv. predsedniku osvobodilne revolucije gen. Aramburju, je zvedela za priprave glavnih poveljnikov oboroženih sil Neumdoma je poiskala dr. Guida, ga o vsem obvestila in rotila, da je zadnji, prav zadnji trenutek za rešitev ustavnosti v republiki. Dr. Guido se je še upiral, nazadnje pa se le odločil, da bo

prisegel. Še prej je izstopil iz stranke, da bi lahko svobodno odločal. Svojo namero je hotel sporočiti v predsedstvo vlade, pa tega ni mogel, ker je bil glavni držav. notar, kot omenjeno, na sestanku z glavnimi poveljniki, zato je dr. Guido telefonično obvestil vrhovno sodišče, da bo prišel tja položiti prisego. To je tudi storil.

Dr. Guido novi argentinski predsednik

Zaprisega dr. Guida je pri glavnih poveljnikih oboroženih sil povzročila silno presenečenje, ki je bilo tem večje, ker je dr. Guido še malo prej odločno zatrdil, da ne bo prisegel. Mislili so, da je tu lahko po sredi nevarna igra dr. Frondizija, da bi vojsko prikazal kot silo, ki ruši ustavne režime, kajti v tem primeru bi bila vojska prisiljena odstaviti tudi dr. Guida. Taka odločitev je bila namreč tedaj in je gen. Poggi izdal že povelje, da morajo dr. Guida ob prihodu v vladno palačo takoj aretirati, iz vladne palače pa je gen. Poggi dal odstraniti vse civilno uradništvo in vse častnike. Sam je s skupino častnikov odšel v predsedniško sobo. Vojaške osebnosti so bile namreč odločne, naj gen. Poggi sam prevzame oblast, ko že ni bilo časa za postavitev vojaške vlade, ker je med tem prisegel kot ustavni predsednik dr. Guido.

Dr. Guido v vladni palači

Visoke vojaške in civilne osebnosti — važno vlogo je v vsej krizi igral min. za narodno obrambo kršč. demokrat dr. Rudolf Martínez ml. — so končno le pregovorile gen. Poggija, da se je pomiril in pristal na razgovore z novim predsednikom.

Nato so v vladni palači sledili večurni razgovori in pojasnjevanja. Nazadnje so le prišli skupaj in je bilo določeno, da bo dr. Guido v petek popoldne prevzel tudi formalno oblast. Za osvetlitev položaja je značilna okolnost, da za to slovesnost niso pripravili dveh vidnih znakov predsedniškega položaja: predsedniške palice in državne lente. Državno lento so prinesli iz vladnega muzeja in sicer tisto, ki jo je imel

predsednik Victorino de la Plaza, predsedniško palico predsednika dr. Nikolaja Avellanede pa iz muzeja v parku Lezama.

Dr. Guido sestavlja svojo vlado

Novi predsednik je po prevzemu oblasti začel takoj s konzultacijami za sestavo nove vlade. Večino ministrov, ki si jih je zbral njegov prednik, zlasti strokovnjake, je kar pridržal, ostale položaje pa je delno zasedel z novimi močmi. Notranje ministrstvo je ponudil kršč. demokratu dr. Rudolfu Martínezu ml., ki je začasno obdržal tudi še min. za narodno obrambo.

Vsi ministri še niso določeni. Tudi še ni novi predsednik nič odločil glede ostavk, ki so jih dali številni argent. diplomatski predstavniki v inozemstvu.

Za vzdrževanje zveze med predsednikom in glavnimi poveljniki oboroženih sil, so slednji določili tri zvezne častnike. S to odločitvijo glavnih poveljnikov pa demokratske polit. stranke ne soglašajo.

Zadržanje intransigentnih radi. kalov do nove vlade

Intransigentna radikalna stranka, ki je stranka dr. Frondizija, je po odstavitvi dr. Frondizija izjavila solidarnost z njim. Zahteva njegovo izpušitev na svobodo in vrnitev na predsedniški položaj. Pravijo, da se je treba počasi ločiti od vlade. V stranki sta po zadnjih dogovih vidni dve skupini: Vodstvo stranke zastopa zmerno zadržanje, biv. strankini funkcionarji v vladi, in guvernerji z biv. notr. ministrom dr. Vitolom na čelu, pa so za najostrejšše nastopanje proti sed. vladi in tiste, ki vzdržujejo zveze z dr. Guidom označujejo za „izdajalce“. Na zahtevo teh bo v kratkem prišlo do sklicanja kongresa stranke.

V kongresu

V kongresu so vložene številne interpelacije. Ena skupina poslancev izjavlja, da je prisega dr. Guida pred vrhovnim sodiščem neveljavna, ker da bi moral prisesti v parlamentu, drugi poslanci hočejo imeti pojasnila o zadržanju vojske, socialistični senator Palacios zahteva imenovanje posebne komisije, ki naj izpolnjuje takojšnjo izpušitev na svobodo dr. Frondizija itd.

Za jasnost pojmov in nacer

26. februarja 1962

G. Miloš Stare, odgovorni urednik
Svobodne Slovenije
Ramón Falcón 4158
Buenos Aires, Argentina

Spoštovani g. urednik!

Prijatelji so me opozorili na članek v Vašem listu z dne 26. 10. 61. Celi stvari nisem polagal mnogo pažnje, dokler ni to izbrala neka tukajšnja oseba, ki se je skrla za Vaš list in me krivično napadla. S tem dejstvom sem postal prisiljen podvzeti gotove korake v svojo zaščito.

Govoril sem z argentinskim konzulom v Chicagu o tej zadevi. Pojasnil mi je pravna sredstva, ki so mi na razpolago in mi tudi obljubil vso pomoč v primeru, da bo potreben dokaz, da je gotovi „citati“ iz Prosvele izmišljeni. Uradi Prosvele so v Chicagu, zato ne bo težko dokazati resnico, toda konzul je izrazil prepričanje, da bo Vaš list gotovo radevolje prostovoljno popravil neresnico ter mi je svetoval, da Vam pošljem popravek oz. pojasnilo v objavo.

Priloženo Vam pošiljam kratko pojasnilo s prošnjo za objavo v prvi naslednji številki Svobodne Slovenije.

Z odličnim spoštovanjem,

Dr. Ludvik Leskovar

P.S.: Mimogrede bodi omenjeno, da tukajšnji duhovniki in ogromna večina slov. kat. laikov, ne glede kateri skupini pripadajo, odločno obsojajo omenjeni članek, ker poznajo moje delo in to ne samo med Slovenci, ampak tudi kot člana Kolumbovih vitezov najvišje stornie ter kot svetovalec čikaškega nadškofijskega urada v zadevah stare domovine. Jaz ne obeam na veliki zvon, da me je čikaški župan imenoval za načelnika Slov. odbora njegovega vsedržavljanskega komiteja narodov našega mesta, — da me je vodilna ameriška stranka povabila, da kandidiram v javni urad, — kakor tudi, da sem bil edini Slovenec gost preds. Kennedyjeve „White House Reg. Conference“, itd. — Ni moj namen braniti g. Suhadolnika, toda, če bi bil čisto malo objektivni, bi morali v isti sapi omeniti biv. preds. Čikaške Lige, g. Jožeta Bernika, ki je po lastni izjavi bil gost sorodnika-partijca v Sloveniji lansko poletje. — kaj pa g. F. Gorše in drugi? — Mnogo bi se dalo pisati, toda moj princip je pozitivno delo in ne mlatenje prazne slame.

L. L.

Pojasnilo dr. Leskovarja pa se glasi:

Kratko pojasnilo

Spoštovani g. urednik Svobodne Slovenije!

Dne 26. 10. 1961 je Vaš list objavil nepodpisan članek pod naslovom „Za jasnost pojmov in nacer“, v katerem je zapisano: „Prav v tem listu „Prosvele“ pa je bilo v zadnjih številkah objavljeno med drugim: „Dr. Lujo Leskovar, lastnik realitete pisarne in predsednik Slovenskega radio kluba, je postal naš naročnik in pridobil še 4 druge nove naročnike.“

Gornji citat se je moral poroditi v glavi Vašega anonimnega dopisnika. Ne samo, da je vsebina „citata“ neresnična in brez vsake podlage, ampak kaj takega Prosvele ni in ni mogla objaviti.

Jaz nisem sedaj in nisem nikoli bil naročnik Prosvele ter nisem nikoli pridobil naročnikov za ta list. Odkar sem lastnik lista „Novi Svet“, prejemam Prosvele v zameno, kakor prejemam v zameno tudi skoraj vse druge slovenske publikacije, vključno Svobodno Slovenijo.

V listu Prosvele je bilo parkrat omenjeno moje ime in vedno sem bil tarča njihovega hudega napada, zaradi mojega demokratičnega prepričanja. Bivši urednik tega lista, Frank Zajc, me je 1. 1956 grdo napadel (nekako v stilu Vašega dopisnika, seveda od druge strani) zaradi moje brzojavke takratnemu predsedniku Eisenhowerju, v kateri sem odločno protestiral proti nameravanemu obisku Tita v Ameriki. — Ob drugi priliki je Prosvele v namenu, da me očrni med čikaškimi Slovenci, citirala oddelke iz knjige Belogardizem, kjerkolj je omenjeno moje ime. — Skoraj v istem času, ko me je Vaš dopisnik obrekoval kot Podpornika Prosvele, me je dopisnik Prosvele, Donald Lotrich v svoji koloni dne 8. 11. 1961 ožigalsal, ker kot predsednik prireditve Slovenskega dne v Chicagu nisem povabil k sodelovanju t. zv. napredne skupine Slovencev, kakor pač nazivajo sebe.

Moje 12 letno narodno-kulturno delo med čikaškimi Slovenci in v splošni ameriški javnosti je odprta knjiga vsakemu in gotovo ne zasluži takega neodgovornega potvarjanja resnice.

Dr. Ludvik Leskovar

K temu pismu in kratkemu pojasnilu dr. Leskovarja zaenkrat tole:

Svobodna Slovenija neče nikomur delati krivice. Zato radevolje objavlja dr. Leskovarjevo pojasnilo, četudi je mnogo daljše kot besedilo, ki se je v našem članku nanašalo nanj in se v njem spušča v stvari, ki nimajo z našim besedilom nič opraviti. Objavljamo pa tudi spremno pismo k temu Pojasnilu.

Poudarjamo le, da v zvezi z našim člankom ne gre za besede ali citate, ampak za ugotovitev ali je Prosvele objavila, da je po dr. Ludviku Leskovarju dobila naročnino za list ali ne. Gre za to ali je dr. Ludvik Leskovar, pisec gornjega pisma in pojasnila, ista oseba, kakor „Ludvik Leskovar, Chicago, Ill.“, ki je v Prosveti z dne 13. novembra 1959 na tretji strani pod celestranskim geslom „Vsak član naj vpiše v SNPJ novega člana“ v članku „Iz uprave Prosvele“, podpisanem po Milanu Medveščetu, v petem odstavku naštet med tistimi, ki so postavljeni „za izgled“, ker so poslali upravi Prosvele novo naročnino.

Dr. Leskovar naj na to vprašanje odgovori kratko in jasno. Ker ima upravo in uredništvo Prosvele mnogo bliže kot mi, mu to ne bo težko. Sori pa naj to korajžno in samostojno, ne da bi se držal za krilo argentinskega konzula v Chicagu.

Mj se resnice ne bojimo. Nasprotno: Z zadoščenjem bomo objavili, da so bili naši poročevalci v zmoti, če se to dokaže, in bomo povedali, da so delali dr. Leskovarju krivico. Mi želimo, da bi dr. Leskovar tega ne storil, kar mu je bilo očitano.

Namen našega članka meseca oktobra je bil doseči, da odnos do tako strupenih sovražnikov naših osnovnih načel in izročil, kot je Prosvele, ostane jase in dosleden.

SMRTNA NESREČA EVGENA

KVATERNIKA

Nedavno se je smrtno ponesrečil Evgen Dido Kvaternik, sin hrvatskega maršala Slavka Kvaternika.

Dido Kvaternik se je vračal s počitnic v cordobskih planinah s svojim avtomobilom z ženo, dvema sinovima in hčerko. Zaradi okvare volana je prišlo do nesreče, pri kateri je izgubil življenje Dido Kvaternik, vsi ostali so pa dobili lažje in težje poškodbe. Najhujše Kvaternikova hčerka, ki je kmalu nato tudi umrla.

Dido Kvaternik je bil v Paveličevi NDH direktor za mir in javno varnost. Po vojni je prišel kot emigrant v Argentino, kjer se je pa s Poglavnikom razšel in je nato objavil več člankov v Hrvatski Reviji proti Paveliču. Zlasti mu je očital, da je Pavelič kriv, da so Italijani zasedli skoro vso Dalmacijo.

KAJ PRAVITE?

Gospod urednik!

Prosim Vas, ako bi v eni prihodnjih številki hoteli objaviti pod zaglavjem „Kaj pravite“ priloženi prepis pisma, ki sem ga pred časom poslal uredništvu Katoliških misijonov.

„V Svobodni Sloveniji z dne 8. marca 1962 sem bral ponatis objave, ki je izšla v marčni številki Katoliških misijonov kot odgovor avtorju članka Po božične misli. Da pri prihodnji številki Kat. misijonov ne bo težav zaradi opisa avtorja brez navedbe imena, prosim, da blagovolite vzeti na znanje, da sem se podpisal „na nelep način spotaknil ob agilne misijoske sodelavce“. K temu spotiku in ponatisu objave v Svobodni Sloveniji moram pripomniti samo tole:

Vi veste — kar verjetno Vaš sodelavec ne — da pri nas doma na sveti večer niti berači niso hodili okrog. Pa če bi tudi Jožef in Marija v kakršni koli podobni prišli dotični večer v mojo hišo, bi ju sprejel. Nisem pa mogel ekipe sodelavcev, od katerih sta fanta po imenu res bila Jožefa, vsi pa z videzom, kakor da gredo na picnic. Sveti večer smo spoštovali in ga bomo, prav zato ker sem napreden katoličan. Bolelo bi me, ako bi me Vaš sodelavec označil za „nazadnjaškega“ katoličana. Tako pa se mi dobro zdi, da si čudim, da se najdejo danes ljudje, ki si lastijo pravico „dvomiti nad katolištvom“ tega ali onega. Takšno izražanje pomeni, da je tudi med mlajšimi — kar Vaš sodrudek najbrž je, kar domači običajev ne pozna — nekaj ljudi, ki mislijo, da so tako vzvišeni, da lahko merijo katoliško prepričanje svojih bližnjih. To vodi v klerikalizem. Proti temu ste se Vi vedno borili na vseh poročjih delavnosti. Verjetno Vas je delo drugod preveč prevzelo, da niste mogli opaziti nepravilnosti v lastnem okolju.

Moram pa tudi reči, da me prisiljeni sentimentalizem, kakor si ga je avtor objave dovolil, ne gane. In če mi dovolite še to, da se Vam za objavo v Katoliških misijonih zahvalim, moram povedati zakaj: s takšnim pisanjem boste nehoti pri marsikaterem misijonarju vzbudili sočutje za slovenskega emigranta z „nelepim spotikanjem“, ga naglaili, da bo molil za grešnike in s tem verjetno dosegel tisto, kar misijonsko zaledje ni: da bom še bolj podpiral misijone. In to misijone v lastnem okolju!

Pavle Rant

BRALI SMO

Kje je grob Prešernove sestre?

Pred letošnjo obletnico Prešernove smrti dne 8. februarja je ljubljansko Delo z dne 6. februarja pod naslovom „Kje je grob Prešernove sestre?“, objavilo naslednje ugotovitve Franca Levca iz Ljubljane:

„Za bližajoči se Prešernov dan je primerno tudi to vprašanje. Saj verjetno niti 10 ljubljancov ne ve, kje je grob Alenke Prešernove, tiste, ki je o svojem bratu pesniku povedala toliko dragocenega Tomu Zupanu; ta je to gradivo objavil.

„Kdor ne zna napisati brati, sem obrne naj oči...“ bi mogli reči s pesnikom tudi v primeru njegove sestre. Na vzhodni strani pokopališke cerkve na Žalah v Ljubljani je grob z veliko spominsko ploščo z napisom „Zupanovi iz Smokuča“. Postaviti jo je dal Tomo Zupan, ki je tudi — poslednji — pokopan v tem grobu. Prva pa je Alenka Prešernova — toda komaj še razbere mo to ime — „v zlatih črkah“ in še manj vsa naslednja. Ime Toma Zupana je nekdo v zadnjih tednih prevlekel s črnim; prav neprimerno. Pri vsem tem se človek zave ponovno, da je vsa sreča za slovensko narodno čast, da ni našel nesrečni France Prešeren še — groba v Ljubljani. Na smetišču „Navje“ bi sameval...“

Merda pa se kdo za Prešernov smrtni dan 8. februarja odloči, da bo dal prenoviti napis Zupanovih iz Smokuča in tako počastil tudi pesnika v dejanju?

Na zadnjem zasedanju Centralnega komiteja sovjetske komunistične stranke so razpravljali samo o možnosti povečanja poljedelske proizvodnje. Ugotovili so, da so v njej še v veliki zaostalosti za ZDA. Tako glede pridelka žita, kakor tudi mesa. Hruščev tolaži ljudi, da bo leta 1980 v Rusiji vsak prebivalec lahko pojedel na dan po eno jajce. Letos pride na osebo Sovjetske zveze letno samo 127 jajc.

V Saudovi Arabiji imajo novo vladno. Kralj Saud je imenoval za predsednika vlade kar sebe, za zunanje ministra pa prestolonaslednika Feisala.

Novice iz Slovenije

V Ljubljani je imela letno sejo Prešernova družba, ki je komunistična književna založba, s katero so namerali sedanjim rdečim oblastnikom uničiti Mo. horjevo družbo ter z materialistično miselnostjo in ideologijo pridobiti ljudstvo zase. Pa niso uspeli, čeprav so Mohorjevi družbi njeno delo zelo ovirali, Prešernovo družbo pa podpirali z milijonskimi dotacijami. To je razvidno tudi iz tajniškega poročila, iz katerega zvezmo, da ima Prešernova družba samo 60.000 članov. In na letni seji so poudarjali, da letos za družbo niso mogli pridobiti nič novih članov, ampak je obratno število članov nazadovalo. Poverjeniki družbe so se izgovarjali, da nikakor niso mogli „zajeti več članov“. Kljub vsem milijonskim podporam, ki jih je ta komunistična založba deležna najrazličnejših oblikah, so na letni seji poudarjali finančne težave družbe, ker da se je tisk v zadnjem času zelo, zelo podražil in da so se povečali tudi izdajateljski stroški.

Umrli so. V Ljubljani: Ivan Gojak,

krojač, Karel Usenik, Cirila Mavrič, roj. Jesenko, Terezija Kurent, roj. Zupanič, Terezija Šeme, roj. Janežič, ing. Marijan Savojec, prof. na Tehnični srednji šoli, Anton Setnikar, železostrojar v p., Karel Pivk, hišnik na ljubljanskem gradu, Franc Funtek, mizar, skij mojster, Ivan Matjo, kovaški mojster, Andrej Bajec ml., Milka Modic, knjižničarka, Matilda Miller, uradnica, Jerica Jevnikar, roj. Gruđen, Avgust Čokert, kleparski in inštalaterski mojster, Ana Šifrer, roj. Čop, uč. v p., in Marija Orazem, roj. Ves v Mengšu, Marija Pristavec, roj. Klančnik v Boh. Bistrici, Nikolaj Simičak, šofer v Cerknici, Rudolf Zabukovec iz Loza, Lovro Mrčun, strojevodja v p. v Radomljah, Stanko Razgor v Šoštanj, Robert Premreštajn v Radečah, Marja Omerzu, roj. Arzenšek, uč. v p. v Trbovljah, Julij Kobe, biv. trgovec v Novem mestu, Marija Pungartnik v Lukovici pri Domžalah, Emil Dilica v Kopru, Karolina Grohan, roj. Baloh v Kranju in Antonija Šibelja v Sežani.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

PRIREDTIVE April

Sobota 7. Debatni večer SKADA v Slovenski hiši. Začetek ob 18.30.

Nedelja 8. V San Justo občni zbor za druge Naš dom. — V Zvob. hiši po maši mesečni sestanek in izredni občni zbor SFZ. — V Slov. hiši sestanek članov SDO. Predavanje dr. T. Debeljaka o narodni zavednosti.

V Slov. domu v San Martinu predavanje Jankota Jazbeca, biv. kor. borca o temi „Nabrežina kliče“.

Vse slovenske podjetnike in ustanove prav lepo prosimo za objavo oglasov v velikonočni številki Svobodne Slovenije, ki bo izšla v povečanem obsegu. Podprite z naročnim objav oglasov svobodni in neodvisni slovenski tehnik Svobodna Slovenija!

V zadnji številki Svob. Slovenije smo v članku o 70-letnici g. p. Bernarda Ambrožiča objavili tudi njegovo sliko v razgovoru z malim Joškom Kolmanom z bergljami.

Slika je vzbudila sočutje s slovenskim otrokom, ki je v begunstvu izgubil nogo. Že več naročnikov nas je vprašalo za več pojavnosti o tej sliki. Da ne bo treba vsakemu odgovarjati posebej, dajemo k objavi sliki naslednje pojasnilo:

Rev. Bernard Ambrožič OFM je v razgovoru s šestletnim Joškom Kolmanom, sinom domobranskega častnika, po njegovem prihodu dne 16. februarja 1950 v New York. Joško Kolman je na poti v ZDA leta 1949 padel pod vlak v Augsburgu v Zah. Nemčiji, ki mu je odrezal desno nogo. Rev. Bernard Ambrožič OFM je bil tedaj glavni tajnik Liège, in je bila na njem vsa skrb in delo glede prihajanja slovenskih beguncev v ZDA in naselitve v tej državi.

OSEBNE NOVICE

† Vladimir Gorazd. V sredo, 28. marca 1961 je umrl v Buenos Airesu prof. Vladimir Gorazd. K zadnjemu počitku so ga položili v četrtek, 29. marca t. l. na buenosaireskem pokopališču Flores.

Rajni prof. Vladimir Gorazd se je rodil 25. avgusta 1890 v Dobravi pri Kranju kot sin učiteljske družine. Po končani ljudski šoli je skupno s Sičem študiral Trgovsko akademijo v Pragi. Ko jo je končal, se je vrnil v Ljubljano, kjer je postal najprej učitelj, nato pa profesor na prvem Slovenskem tečaju v Ljubljani. Poleg svojega poklicnega dela je deloval tudi pri reklamnem podjetju Aloma Company ter pri Putniku, kjer so mu za vso državo zaupali propagandno službo za železnice. Že iz dijaških let naprej se je udeleževal vedno pri Sokolu, med prvo svetovno vojno pa bil v vrstah slovenske mladine, ki je gledala boljše bodočnost za slovenski narod v skupni državi Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Kot protikomunist se je ob izbruhu komunistične revolucije med II. svet. vojno postavil proti rdečemu nasilju v vrstah Sokolske legije.

Begunska leta je preživel v mestih Riccione in Bologna v Italiji, nato pa je bil do odhoda v Argentino v Nemčiji. V Bs. Aires je prišel 24. maja 1948.

V Argentini je imel več privatnih zaposlitev, v zadnjih letih je užival počitek pri svojem sinu g. Hotimirju. Pred dobrim letom je zbolel za arterijsko sklerozo. Dne 28. marca t. l. ga je zadel možganska kap. Pokonali so ga naslednjega dne na pokopališču Flores v Bs. Airesu.

Z Vladimirjem Gorazdom je v emigraciji upal brez dvoma najboljši poznavalec Ljubljane, njene zgodovine, njenih meščanov in njihovega življenja ter delovanja. Vedel je ogromno, žal na nič zapisal in pustil za zgodovino. Škoda je tudi, da se ni posvetil še bolj slikarstvu, ki je bilo njegovo najljubše delo v prostem času. V Ramos Mejiji bodo obiskovalce Slovencev doma spominjale na umrlega rojaka lepe slike v posameznih sobah.

V Argentini zapušta sina g. Hotimirja, snaho go. Sonjo, roj. Terčič in vnukinjo Saško, v Ljubljani pa dve sestri, brata in ostalo sorodstvo. Naj počiva v miru, njegovim preostalim pa izrekamo iskreno sožalje.

† Antonija Živec. Na poslednjih dolgoletnih in težkih boleznih je 31. marca umrla v Lourdesu Antonija Živec v starosti 74 let. Bila je dobra krščanska žena, ki je vzorno vzgojila v narodnem in verskem duhu svoje tri otroke, dva sina in eno hčerko. Pred do 11. avgusta 1960 doživeti hud udarec: zgubila je svojega moža. Nato je hirala vedno bolj, dokler ji smrt ni zatisnila trudnih oči v hiši njenega sina v Caserosu, k ima tam svojo tiskarno. Pokopali so jo ob veliki udeležbi rojakov 2. aprila na pokopališču v San Martinu. Pogrebne obrede je opravil slovenski dušni pastir v San Martinu g. Jože Jurak, ki je pokojnici tudi spregovoril nekaj besed v slovo. Naj ji bo lahka argetinska zemlja, vsem svojcem pa naše iskreno sožalje!

Družinska sreča. V družini Marijana Lobe in njegove žene g. Albince, roj. Zonta, se je rodila hčerka. Krstil jo je na ime Marija Irena g. Lado Lenček CM, za bostra sta pa bila gdč. Mija Markez in njen brat Franci. Čestitamo!

SAN JUSTO

V soboto, 31. marca so imeli fantje iz San Justa in okolice skupni sestanek. Kljub slabemu vremenu se jih je zbralo kar precej. Okoli 40 jih je prišlo. Namen sestanka, ki ga je vodil Lojze Mehle, je bil razgovor o dosedanjem delu in o načrtih za bodočnost. Kot nekaj zaključek poslovnega leta „Naših športnikov“ iz San Justa je Lojze Modic podal poročilo, iz katerega je razvidno, da je športno udejstvovanje mladine nekoliko popustilo.

Po temeljiti izmenjavi misli so fantje sklenili ustanoviti novo organizacijo ter so ji dali ime „Fantovski odsek Naš dom San Justo“. Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik Marijan Indihar, podpredsednik Marijan Grilj, tajnik Tone Bergant, blagajnik Jože Grabnar, gospodar Franc Maček, športni referent Ivan Mehle, referenta za naraščaj Lojze Modic in Mirko Danko.

Po volitvah se je izvoljen predsednik fantovskega odseka Marijan Indihar zahvalil za izkazano zaupanje ter vse pozval na složno delo za ohranitev slovenske mladine. S pesmijo „Oče, mati“ je bil ustanovni občni zbor zaključen.

SAN MARTIN

Prvi prosvetni sestanek v letošnji sezoni je v Slovenski domu minulo soboto kljub slabemu vremenu privabil lepo število rojakov. Zlasti mladina je bila močno zastopana. Sestanek je bil na pokriti verandi. Vodil ga je prof. Zupan. Na sporedu je bilo predavanje g. Jožeta Juraka o vtisih s potovanja po Evropi. Navzoči rojaki so Jurakovo poročilo spremljali z zanimanjem. Slike z obiska spameznih krajev v Evropi bo pa g. Jurak kazal na prihodnjem prosvetnem večeru, ki bo 28. aprila.

NAŠA JUBILANTA

ŽUPNIK RADOŠ 70-LETNIK

V nedeljo, 8. aprila, bodo v Slovenski vasi v Lanusu igrali igro Otroci tatic, ki jo je iz nemščine prevedel g. župnik Martin Radoš. Upriporitev bo v počastitev 70-letnice g. župnika Radoša.

G. Radoš v slovenski demokratski emigraciji ni neznana oseba. Znan je po svoji družabnosti, še bolj pa po člankih, ki jih je doslej objavil v Slovenski besedi, katero je izdajal pok. duh. svetnik Škulj, sedaj pa v Vestniku slovenskih protikom. borcev o strahotah komunistične revolucije na Slovenskem. Sodeluje pa tudi pri Božjih stezicah, doma pa je pisal tudi v Mladiku.

Zato je prav, da se ga ob 70-letnici njegovega življenja spomnimo tudi v Svob. Sloveniji.

Rodil se je 7. dec. 1891 v Radovici pri Metliki. V duhovnika je bil posvečen 2. junija 1918. V dušnem pastirstvu je deloval v Sodražici, Naklem, Cerkljah pri Kranju, Starem trgu ob Kolpi in v Nemški Loki. Begunska leta je preživel v Avstriji, v Argentino pa je prišel leta 1948. Tu je deloval v dušnem pastirstvu v mestih Gral. Rodríguez pri Lujanu, Cañuelas, Balcarce, zdaj pa je hišni duhovnik v velikem zavodu v González Catán.

Čeprav deluje v dušnem pastirstvu stalno izven Bs. Airesa, je vedno povezan z organizirano slov. demokratsko skupnostjo. Podpira jo s tem, da je član organizacij in društev ter naročnik njenih listov in revij. V zadnjih letih se je lotil tudi opisovanja komunističnega divjanja na Slovenskem. Svoje članke objavlja v Vestniku slov. protikom. borcev. Ljudje te opise radi bere.

G. župniku Radošu k 70-letnici čestitamo in mu želimo še mnogo let!

DR. FRANC BAJLEC 60-LETNIK

Da čas beži z neusmiljeno naglico vemo. Da pa mineva še hitreje, kot mislimo, vidimo sedaj, ko se nam zdi, da ni še minilo dolgo, odkar smo se spominjali v Svob. Sloveniji dr. Franca Bajleca ob njegovi petdesetletnici. Ali je mogoče, da je od tedaj že minilo 10 let in da je dr. Bajlec 17. marca dopolnil 60 let, smo se vprašali. Saj so nam še v spominu besede, ki smo mu jih tedaj zapisali v našem listu, ko smo se ga spominjali kot mladega prekmurkega študenta, ki je odšel študirat v škofove zavode v št. Vid, ki je po maturi nekaj časa na ljubljanski univerzi poslušal na arhitekturi predavanja slovenskega velikan-umetnika arhitekta

Vsak teden ena

KMETISKA

Leopold Tudšič

*Pride pomlad in kmet se ji čudi.
Gozdi šumijo pesem mogočno,
zemlja ogrinja si haljo poročno.
„Daj, zazeleni mi, njivica moja!“*

*Pride poletje, upanje raste.
Kakor nevesta v blažene čase
v zlatem nakitu njiva smehlja se.
„Oh, le smehlja se, njivica moja!“*

*Pride jesen vsa težka bogastva.
Zlati nakit svoj njiva vračuje
upniku kmetu, kmet se raduje.
„Lezi k počitku, njivica moja!“*

*Zima potrka, dobro je kmetu.
V biserih streha žari mu domača,
z mize ga vabi bela pogača.
„Hvala ti, hvala, njivica moja!“*

Josipa Plečnika, nato pa prestopil na pravno fakulteto in dokončal študij prava na zagrebški univerzi. Povedali dalje, da je začel izvrševati odvetniški poklic v Murski Soboti ter nadaljeval že v dijaških letih začeto delo v kat. prosvetnih in telesnovzgojnih društvih, politično pa v Slovenski ljudski stranki. Murskosoboški okraj je najprej zastopal kot banovinski svetnik v Ljubljani, leta 1938 pa je bil izvoljen za poslanca za beograjski parlament.

Vojna leta tudi njemu in njegovi družini niso prizanesla. Najprej so ga Madžari zapirali, ko je prišel na svobodo, je začel nastopati proti komunistom, ki so mu zaradi tega začeli steti po življenju. Leta 1944 si je obojiču rešil življenje z odhodom v Ljubljano, kjer je nato razvijal živahno delavnost v Narodnem odboru za Slovenijo. Končno smo omenili njegovo delo v begunstvu in v izseljenstvu.

To delo sedaj dr. Bajlec v izseljenstvu nadaljuje tudi kot 60-letnik. Zlasti je pohvalno, da se je lotil opisovanja usodnih dogodkov, ki so se odigrali leta 1945 pred nemškim zlomom v Ljubljani. Svoje zanimive opise tedanjih zgodovinskih dogodkov objavlja v Vestniku slov. protikom. borcev.

K 60-letnici mu iskreno čestitamo in mu kličemo: še mnoga leta!

ZREBANJE LOTERIJE DEL SLOVENSkih LIKOVNIH UMETNIKOV PRI SLOVEN. KULTURNI AKCIJI BO 17. AVGUSTA

NAJNOVEJŠE HLADILNIKE

BLED

ter vse ostalo za hišo in dom
Vam nudi vedno po najugodnejših cenah

Novak

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

Ob smrti Huga Wasta

Prav v trenutkih največje politične napetosti v Argentini — ko se je odločala usoda predsednika države — je mirno umrl na svojem domu po vsem svetu znani argentinski pisatelj Hugo Wast v 79. letu starosti. Njegovo pravo ime je bilo Gustavo Martínez Zuviria, rojen 1. 1883 v Córdoba. Šolal se je nato v Santa Fe v katoliškem kolegiju Brezmadežne, juristične študije z doktoratom pa je končal v Buenos Airesu. Bil je profesor politično socialnih ved, tudi narodni poslanec, kandidat za podguvernerja svoje rojstne province, pa komisar province Catamarca, nekaj časa je bil (l. 1943) tudi minister za prosveto, toliko samo, da je izdal odlok, po katerem se je spet vpeljal verouk v doslej laične šole (toda učili naj bi ga laični učitelji, ne duhovniki). Dolga desetletja je bil glavni ravnatelj Državne knjižnice do vpokojitve. Zdaj je živel v pokoju pri svoji številni družini — ob smrti ga je spremljalo 12 otrok, vsi poročeni in z družinami — literaturi, ki ji je čez petdeset let zvesto služil.

O Hugu Wastu lahko rečemo, da je bil najbolj popularen argentinski pisatelj, na tudi v širnem svetu najbolj znan. V tem je prekašal tudi Galveza. Kot izrazito katoliški pisatelj je bil odlikovan z vatikanskim redom viteza svetega Karla Velikega, kot kastiljanski pisatelj pa je bil redni član argentinske akademije znanosti in umetnosti, pa dopisni član madridske, kolumbijske itd. L. 1927 je bil odlikovan z glavno

državno argentinsko nagrado za roman Kamnita puščava (Desierto de piedra), drugo leto pa je prejel nagrado španske akademije znanosti in umetnosti za delo Črna dolina (Valle Negro). Odslej so šle njegove izdaje v stotisoče in so ga prevajali po vsem svetu.

Prvič je podpisal s svojim psevdonimom l. 1911 (pred petdesetimi leti) svojo povest Breskov cvet (Flor de durazno), ki velja še danes za eno njegovih najboljših del in je izšlo zaporedoma v 24 izdajah. Povest je bila prirejena za odre in je našla tudi filmsko priredbo. Nato so se vrstile predvsem zgodovinske zgodbe iz argentinske zgodovine; od najstarejših časov španske zasedbe (Lucia Miranda), pa preko kolonialnih bojev (Miriam), zarotnica itd. do časov državne osamosvojitve (Hiša vranov, Sinja kravata), po prav do družbenih povesti iz sodobnega meščanskega življenja (Lisjakova taca itd.), pa pokrajinskega (Pot lam, Kamenita puščava, Kri na pragu itd.). Napisal je čez trideset romanov, pa še nekaj knjig novelic in biografskih podob (o svetem Boscu). Dva romana pa sta najprej povsem izven njegovih zgodovinskih in domačinskih povesti, to je dvodelni roman o židih v Buenos Airesu (Zlato, Kahal) in utopični roman o delovanju Antikrista na zemlji v letih 1997 do 2000 (Ivana Tabor, 666). Ta dva romana sta napisana s stališča „vojskujočega se krščanstva“, kot pišejo tukajšnji kritiki, skoraj da

iz antisemitizma in seveda antikomunizma. Sta dve skoraj vizionalni podobni osvajanja sveta po protikrščanski tendenci, in sta seveda zato tendenčni v nasprotno smer. Ena zadnjih njegovih povesti je tudi dvodelni roman iz časov španske vojske, namreč Up proti upanju ter Kar je združil Bog, v katerega sredi je problem veljavnosti zakona, sklenjenega brez duhovnika, ker ga ni bilo...

Wasta odlikuje jasna epika, lahkota pisanja, pa zgodovinska živčnost ter srčna toplota, s katero piše svoje avanturistične zgodbe, ki drže bralca v napetosti in sočustvovanju. Zato se je tako priljubil preprostim množicam, med katerimi je nadomestil tako Maya kakor Jules Verna. Predvsem njegovo realistično opisovanje ga dviga med najpomembnejše pisatelje razdobja med l. 1910 do 1940 v Argentini, zlasti v delih zgodovinskega in vsakega značaja. Vsekakor ostane glavna odlika Wasta njegova klasična epičnost, pa živahna fantazija, ki si izmišlja vedno nove avanture, v ne moli meri pa tudi njegova vesela in sentimentalna človečnost. Vsaj pet njegovih del je prav zaradi te razgibanosti življenja in dogajanja prišlo v argentinski film.

Ne bi pisali toliko o Wastu, da tudi Slovenci nismo udeleženi pri širitvi njegovega dela in imena. Če danes pogledate v nove izdaje njegovih del, do bite na platnicah zabeležene tudi slovenske prevode ter mesta njihovih izdaj, ne samo knjižnih, temveč tudi v podlistkih. Tako je omenjen Javornikov prevod Breskovskega cveta, ki je izhajal

pred vojno v Slovenskem domu. Z njim smo tako dobili prevod najbolj znanega in najbolj priljubljenega Wastovega romana, ki bi že zdavnaj zaslužil, da izide tudi knjižno. Pač pa je v Slovenčev knjižnici knjižno izšel v Javornikovem prevodu dvodelni roman o židih (Zlato, Kahal) kot ena knjiga s skupnim naslovom: Zlato večnega žida, ki je vzbudil pri nas živahno zanimanje. Tako je Mirko Javornik odkril Slovencev tega argentinskega pisatelja, katerega edinega izmed Argentinec smo poznali, preden smo prišli sami sem v njegovo domovino.

Takoj prvi mesec po prihodu v Buenos Aires sem nesel osebno Hugu Wastu, tedanjemu direktorju Državne knjižnice ne prav lep izvod slovenskega prevoda Zlato večnega žida, edinega, ki sem ga dobil med slovenskimi imigrantmi. Bil ga je zelo vesel, ker ni vedel, kaj. Tudi sem mu povedal o prevodu Breskovskega cveta in o priljubljenosti, ki jo je vzbujal, ko je izhajal v časopisju. Razumel je, da ga nismo mogli prositi za dovoljenje, niti da mu nismo poslali prevoda. Bili so pač vojni časi. Zato pa se mi je tedaj zahvalil za pozornost, in se mi celo ponudil, da kaj stori zame, če želim. Seveda sem ga takoj poprosil za kakšno službo tudi najnižje vrste recimo v prosvetnem ministrstvu, kjer je bil on nekdo minister. Obljubil mi je pomoč. Veselo sem prijel za to misel in mu prihodnji teden že prinesel prošnjo na ministra jugoslovanskega, istrskega porekla dr. Ivaniševića, ki mi jo je napisal v kasteljanskišču sočolec prijatelj Hladnik.

Z osebnim priporočilom Huga Wasta na ministra, kateremu je pisal kot bivši kolega, je prošnjo nesel njegov tajnik takoj v ministrstvo. Čez teden dni sem prišel vprašat po uspehu, pa mi je z žalostjo pokazal odgovor ministra dr. Ivaniševića, da v službo prosvetnega ministrstva ne more sprejeti tujcev. Za druge intervencije ga nisem več prosil, le samo za dovoljenje, če smem prevajati njegova romana Ivana Tabor in 666, ker se mi je zdelo, da bo nam, protikomunističnim beguncem, prišlo prav v Svobodni Sloveniji kot zanimivo branje. Dal mi je dovoljenje, pa celo svojo fotografijo (v knjižnici z velikim pesem), ki je pozneje izšla v Svobodni Sloveniji z uvodno besedo v moj prevod Ivane Tabor in 666, ki sta v celoti izšla v našem tedniku. Zdaj je tudi ime našega časopisa tiskano na platnicah slednje nove izdaje Wastovih del. Pozneje sem prevajal za Duhovno življenje tudi povest Kar je združil Bog, ki je izhajala vse leto. Ni prevedena v celoti: v zadnji številki sem podal resumen, ker mi je bilo naročeno, naj se z letnikom zaključim.

Še enkrat sem obiskal pokojnega pisatelja, ko sem ga prosil za novo uslugo, tokrat ne osebnega značaja. G. Kolednik bi rad tudi v kasteljanskišču izdal Jurčičevega Jurja Kozjaka. Za prevod je naprosil pokojnega Vinka Lovšna, ki je bil dober prevajalec in je poznal več jezikov. Toda ta prevod se mu ni posrečil. Vendar sem šel k Wastu s prošnjo, če bi napisal uvod v slovenski prevod in če bi mi pomagal poiskati založnika.

SLOVENCI PO SVETU

PISMO ROJAKA IZ ZDA

Spoštovani gospod urednik!

Shelton, 14. marca 1962

Najprej Vas najlepše pozdravljam s prošnjo, da bi objavili naslednji dopis:

Že precej časa se nisem javil v „Sv. Sloveniji“ zato storim to danes. Po Ligi v New Yorku sem vam danes nakazal 19 dolarjev in sicer 12 dolarjev za celoletno naročnino za časopis, 4 dolarje pa za koledar. Porabil sem to priliko in dodal 3 dolarje s prošnjo, da iste knjižice za račun g. Simona Rajerja v poravnavo računa za dokumente, katere mi je preskrbel.

Žal mi je, da se nisem takoj, ko sem rabil rojstne liste, obrnil do g. Rajerja. Prihranil bi si bil mnogo poti in tudi kakšen stotak. G. Rajerja priporočam vsakemu, kateri rabi kakršne koli dokumente. Jih hitro in poceni preskrbi.

Zbornik-Koledar je res vsako leto bolj zanimiv. Zahvala gre vsem, za požrtvovalno delo, s katerim so pripomogli, da je koledar izšel s tako zanimivo vsebino. Zelo zanimivo je poročilo g. Janka Hafnerja „Prvi človek izven zemlje“.

Z veseljem opažam, da je v Koledarju vsako leto več raznih oglasov od obrtnikov in raznih podjetij, kar je gotovo v pomoč za stroške tiska.

Med raznimi oglasi sem čital tudi oglas trgovine s pohištvo v San Justu, katere lastnika sta g. Luka Milharčič in g. Lojze Erjavce. Obema čestitam k napredku in jima želim, da bi novo podjetje doseglo velik razmah, kakor ga je na Ezeizi pod vzornim vodstvom L. Milharčiča.

Sledijo poročila iz Bridgeporta: Jesen smo imeli lepo. V decembru je zapadel prvi sneg. Pa ga ni bilo veliko. Plugji so takoj očistili ceste, ne da bi bil zadržan promet.

Dne 17. decembra je bila pri fari Sv. Križa v Bridgeportu birma. Birmanec je bilo čez 70. Naš g. župnik dr. Andrej Farkaš je poskrbel, da so se otroci dobro naučili krščanskega nauka. Birmal je na novo ustoličen škof Rev. Walter W. Curtis. G. župnik je imel lepo pridigo. Sam g. škof ga je pozorno poslušal. Na koro so pevc lepo prepevali latinske in slovenske pesmi. Moram še omeniti, da sta bila pri sv. birni tudi naša 2 vnuka. Za otroke je bil to vesel dan, kakor tudi za starše, ko so otroci prejeli zakrament sv. birme. Da bi le ostali vedno dobri in poštene, kakor jih učimo!

Božične praznike smo praznovali v najlepšem razpoloženju. Snega je bilo malo, kar je vplivalo, da so bili prazniki še bolj slikoviti. Bili smo tudi pri polnočnici. Kot po navadi, je bila tudi letos cerkev lepo okrašena. Na treh oltarjih je bilo 8 božičnih dreves. Vsa okrašena z žarnicami več barv. Ko človek sliši tako lepo slovensko pesem, se

mu kar zdi, da je v starem kraju, ker je vse tako domače med svojim narodom.

Zavarovalno društvo sv. Jožefa je priredilo Silvestrov večer, na katerem smo bili tudi mi. Kar hitro je mineval čas v prijazni družbi med prijatelji in kar naenkrat je prišla polnoč, na kar smo si iz srca lepo voščili novo leto 1962. Vse najboljše, vse najlepše, kar srce ti želi, slabo pa tako samo pride, čeprav nobeden ne želi.

V polovici februarja se je tudi na nas zima zelo obegnula, natrosila nam je 40 cm snega na visoko, med tem, ko so ga imeli na jugu mnogo več. Sneženi viharji so povzročili ogromno škodo. Gre v sto milijone.

Dne 22. februarja so pogнали Amerikanci prvega astronauta v vesolje. To je že stara reč, novo je le to, da smo mi doma na T. V. videli, kako se je vršil ves proces od začetka do konca. Za Ameriko in za ves svet je to velikega pomena. Predno se je znanstvenikom posrečilo doseči uspeh, je stalo ameriške davkoplačevalce 400 milijonov dolarjev, lepa vsota.

Ko je prišel astronaut John Glenn 1. marca v New York, je bilo na ulicah okoli 4.000.000 ljudi, ki so ga pozdravljali. Pravi, da še nikoli ni bila nobenemu prezidentu izkazana taka čast.

Na koncu dopisa hočem popisati še naš izlet lanske leto v drugi polovici meseca avgusta, v hribe, zapadno od New Yorka. Ta dan smo se odpeljali s tremi avti takoj po kosilu. Bilo nas je 13.

Dokler smo vozili po avto-cesti, je šlo kot Elija: do 100 km na uro. Ko smo zavili na stransko cesto, je bilo treba brzino zmanjšati. Ko smo vozili navzgor po hribu v skalovje vsekani ozki cesti, ni bilo mogoče voziti več kot 16 km na uro. Ko smo tako po serpentinah prišli na vrh, je bila majhna ravnica, kjer smo se ustavili in posneli več slik na samem skalovju. Več sto metrov pod nami je bila reka Hudson, tretja največja reka v USA. Sporedno ob reki teče železnica in prihaja v tunel.

Na sredni reke je majhen otok. Tu so velike in moderne ječe. Danes je vse moderno, tudi ječe. Tu so priporniki obsojeni na dosmrtno kazen, nekateri na daljšo dobo, nekateri pa čakajo tudi na električni stol. Iz vrha hriba smo videli velike stavbe lepo razporejene. V ječah izdelujejo tudi razne predmete. Kdor hoče, lahko zasluži 30 centov na dan. Ni dosti, ali če je kdo obsojen na 20 let zapora, je že za pol litra, ko pride na svobodo. Iz omenjenih ječ se še ni nikdar nobenemu posrečilo pobegniti, ker je voda, čez katero ni mogoče pobegniti.

Priporniki imajo vso komoditeto. Vsak ima sobo, posteljo, mizo, nočno omarico. Vsak teden imajo trikrat kino predstave, pišejo lahko vsak dan, kolikor hočejo. Seveda pisma cenzurirajo,

obiski so dovoljeni večkrat na teden.

Kdor se lepo obnaša, mu tudi kazni spregledajo in mnogo skrajšajo.

Ko smo se malo odpočili in si od daleč ogledali te zanimivosti, smo nadaljevali vožnjo v West Point. Cesta je peljala nekaj časa nizdol, a se je začela polagoma dvigati. Ustavili smo pred velikim restavrantom. Vsa stavba je bila iz lesenih hlodov, čedno narejena in velika. Tu smo naročili pivo, za otroke Coca-Colo. Kar dobro nas je osvežila pijača. Vožnja vedno više v hrib, dokler nismo prispeli v že omenjeno mesto West Point, kjer je vojaška akademija. Vstop je vsakemu dovoljen brez dovoljenja.

Iz te akademije je izšlo že mnogo generalov in predsednikov. V eni izmed velikih dvoran smo videli velike slike bivšega predsednika Eisenhowerja, Trumana, Hooverja, in še več drugih. So tudi slike generalov iz časa civilne vojne 1861, katera je trajala 4 leta in so zmagali Unionisti pod predstnikom Abrahamom Lincolnom. Konfederacija je zgubila. S to zmago je bila odpravljena sužnost v ZDA.

V mestu West Point je velik vojaški muzej, katerega si zaradi pomanjkanja časa nismo mogli ogledati, pač pa smo obljubili, da bomo kdaj pozneje to storili. Spomeniki so iz civilne vojske, krašni parki, vse v cvetju in veliko športno igrišče za obiskovalce akademije. Globoko v dolini ali v prepadu se vali reka Hudson, po kateri vozijo velike ladje, na katere se lahko zapelje nad 100 avtov.

Bilo je že kasno popoldne, ko smo se vračali domov. Pripeljali smo se v lepo mesto, katerega ime sem pozabil, nismo pa pozabili na restavrant ob cesti, kakor piše avto, tako smo tudi mi čutili potrebo po mokroti, brez katere se nikamor ne pride. K večjemu abstinenti. Končan je naš izlet in končano

ARBITER

ORGANIZACION LEGAL INTEGRAL

- ◆ Jubilaciones
- ◆ Réditos
- ◆ Despidos
- ◆ Contabilidades
- ◆ Desalojos
- ◆ Sucesiones
- ◆ Gestiones y Trámites
- ◆ Venta de casas de baja renta

Dirección General
F. KNAUS - N. SOTO
Asesor Jurídico
DR. OMAR BREGLIA ARIAS
Cuerpo Profesional Especializado

Lunes a Sábado: 8—12 hs.
Consultas Gratuitas
of Castelli 36 T.E. 48-0347
6° p. „H“ Capital 45-9963
(Av. Rivadavia 2600) 30-7312

—ooo—

Pripravljen je bil napisati uvod v kasteljansko izdajo — „če ga je napisal moj prijatelj George Goyau, ga bom tudi jaz.“ — le hotel bi imeti prej zagotovilo, da bo izšla. Zato je napisal vpričo mene lepo pismo direktorju katoliške založbe Difusión s prošnjo, naj jo oceni s tega vidika in jo priporoči v izdajo. Sam sem nesel pismo k naslovljencu. Čez nekaj časa mi je pokazal pismo, v katerem ravnatelj Difusióna odgovarja, da ne more založiti knjige, pa da tudi prevod sam ni zrel za tisk. Tako je ta poizkus propadel, dasi bi Hugo Wast z veseljem napisal uvod, če bi založnik spoznal delo za vredno tiska in — Wastovega predgovora.

H koncu pa naj omenim še neko „srečanje“ Slovencev s pokojnim Wastom: kdor koli od nas je bil v Cordobskih hribih pri g. dr. Hanželiču, je živel tiste lepe počitniške dni v najbližji sosesčini hiše, ki nosi lepo ime „Flor de durazno — Breskov cvet“. Nekateri so celo stanovali v njej, kajti zgodilo se je, da je bilo preveč letoviščarjev, pa jih je g. Hanželič poslal tja, kjer so jih vzeli pod streho za nekaj dni. To pa je hiša g. Martineza Zuvića, brata pokojnega pisatelja, ki je tukaj pisal svojo prvo in najlepšo povest Breskov cvet, katero je podpisal prvič s svojim pozneje svetovno znanim imenom Hugo Wast. In ta povest je tudi tisto njegovo delo, ki je kot prvo prineslo njegovo ime med Slovence, med katerimi bi živel njegovo ime gotovo še dlje, če bi njegove, v podlistkih časnikov izhajajoče novele Breskov cvet, Ivana Tabor, 666 — izšle kdaj tudi v knjižni obliki.

Tine Debeljak

IVAN CANKAR

Večerna molitev

(Iz cikla „Ob svetem grobu“)

Ko mi je bilo deset let, sem prvič dvomil, da je Bog usmiljen, in da posluša človeka, kadar kliče k njemu iz ranjenega srca. Molil sem dolgo v noč; zdela se mi je, da sem Bogu bližji nego kdaj in da gledajo naravnost name njegove očetoške oči. Naposled sem v molitvi zaspal; ko sem se vzdramil, ni bilo tolažbe iz nebes in še grenkejša je bilo življenje.

Deset let kasneje je moja mati obolela. Takrat sem bil tako dozorel, poln spoznanja in učenosti, kakor so vsi dvajsetletni fantje. Ni je bilo sence, ki bi je z lahkoto ne bil obsončil; vse je bilo v meni dovršeno, do kraja doganeno, za zmerom utrjeno. Edini moj dvom, edina moja skrb je bila ženska. Da me je kdo vprašal, če zahajam k maši in k spovedi, če molim zvečer in zjutraj, bi se mu bil smejal. Moj ponos je bil, da sem šolsko mašo zamujal in da na cesti nisem pozdravljal kateheta. Moje srce je bilo težko, moja glava polna skrbi, moja suknja prosojna, ali rekel sem: „Kaj mi vsakdanjost, dosegel sem spoznanje!“ Tresel sem se od mrza in žalosti, oči so me skelele od pritaženih solza, ali zapisal sem besedo: „Kralji v cunjah!“

Tako je bilo ob tistem času, ko je moja mati obolela.

Ker sem bil razumen dvajsetleten fant, sem takoj vedel, da bolezen ne bo kmalu pri kraju in da se bo treba pripraviti. Zato sem zbral svoje pesmi in jih prodal. Računal sem, ne vem zakaj, da vstane mati čez poldrugi mesec; ne prej ne pozneje; da vstane, ni-

sem dvomil.

Minil je teden, minilo jih je troje.

Ko je minil tretji teden, v soboto zvečer je bilo, je mati počasi okrenila glavo in mi je pogledala v obraz z veselimi očmi.

„Ali si molil nocoj?“

Tuli jaz sem jo gledal tako veselo, kakor pogleda dorasel človek neizkušene, ljubeznivega otroka, ter sem jo pobožal po licih, ki so bila vroča in potna.

„Molil sem mati!“

Tako laže dorasel človek neizkušene otroku.

Zatisnila je oči; odel sem jo do vratu in po prstih stopil iz hiše.

Zunaj je bila topla, tiha jesenska noč; zvezde so sijale; toliko jih je bilo, da sem od žarke svetlobe komaj razločil sinje nebo samo. Kakor sem gledal, se je bočilo to svetlo nebo zmerom nižje ter se je v nedoglednost razmikalo na obzorju; in zdela se mi je, da se vzpenjam v bleščeče nižave sam, da se moje noge ne dotikajo več trde zemlje.

Bolesten vzdih se je oglasil iz izbe. Stopil sem v vežo in sem tiho odprl duri. Mati me je pozdravila z očmi, ki so bile čisto jasne, ali tako trudne in vdane, da me je izpreletelo od srca. Na mizi je gorela sveča; dremotna luč je sijala na materin blede obraz.

„Kod si hodil, da te ni bilo tako dolgo?“ ... „Ali je že blizu jutro?“

„Zgoden večer je še, mati!“

„Zunaj je dež... trkalo je na okno...“

je moje poročilo. Drugič kaj več in morda še kaj boljšega.

Ob koncu tega poročila prav lepo pozdravljam drage prijatelje čitatelje „Svob. Slovenije“ in vse sotrudnike. S spoštovanjem

Frank Zele

OBVESTILA

Vse akademike vabimo na sestanek v soboto, 7. aprila ob 18.30 v Slovenski hiši, ki bo posvečen debati o problematiki naraščanja SKAD. Vabljeni tudi starešine SKAD in srednješolci.

Važno za vse člane Slovenske fantovske zveze! V nedeljo, 8. aprila, po sv. maši na Ramón Falcónu bo redni mesečni sestanek, združen z izrednim občinim zborom naše organizacije.

V nedeljo, 8. aprila bo redni letni občini zbor zadruge „Naš dom“ v San Justo. Častna dolžnost članov zadruge je, da se občnege zbora udeležijo. Vse lepo vabi odbor.

Društvo „Slovenska vas“ uprizoni v nedeljo, 8. aprila t. l. ob 16. uri v društveni dvorani ljudsko igro: OTROK TATICE, ki jo je iz nemščine prevedel g. Martin Radoš. Igro režira g. L. Staneer. Lepo vabljeni.

V pisarni Zedinjene Slovenije (Društva Slovencev) v Slovenski hiši v Bs. Airesu je na razpolago knjiga Milosava Vasiljevića „El Marxismo“. Stane samo 50 pesov.

DENAR

DOMA: Vam prinaša skrb
NALOŽEN: Vam bo prinašal lepe obresti.

SLOVENSKA HRANILNICA

Alvarado 350
Ramos Mejía
Uradne ure ob sobotah od 16—20
Šest let solidnega poslovanja
s prihranki rojakov

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires,
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intellectual No. 688.209	

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1962: za Argentino \$ 530.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7213

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35 - 8327 Buenos Aires

Delikatesna trgovina išče izvežbanega in zanesljivega

TRGOVSKEGA POMOČNIKA (-CO)

Zglasiti se

Fiambreria Europea, Centenera 117

Capital Fed. (Primera Junta)

T. E. 90-2903

Globoko užaloščeni naznanjamo, da je dne 28. marca 1962 preminul naš dragi oče, tast, brat in stari oče

VLADIMIR GORAZD

Pokopan je bil dne 29. marca 1962 na pokopališču Flores v Buenos Airesu.

Družini

Gorazd in Terčič

Buenos Aires — Ljubljana, 30. marca 1962.

Vso slovensko protikomunistično skupnost v Argentini in drugod po svetu obveščamo, da je 28. marca 1962 umrl v Buenos Airesu naš član

VLADIMIR GORAZD

Zadnje zemsko počivališče je dobil dne 29. marca 1962 na pokopališču Flores v Buenos Airesu.

Narodno zavednega rojaka bomo ohranili v trajnem spominu. Buenos Aires, 30. marca 1962.

Zedinjena Slovenija

„Lep večer je zunaj; vse zvezde svetijo!“

Mati se je zamislila.

„Zdaj sem kakor na drugem svetu. Meni sivo jutro, vam zlat večer; meni jesenski dež, vam zvezde nebeske. Daleč ste od mene, komaj še vas vidim...“

Nasmehnila se je.

„Ali veš, kam gre moja pot, da ste že tako daleč od mene in da vas komaj še vidim?“

Strmel sem vanjo in v obraz mi je puhnilo kakor led.

„Kam, mati?“

Govorila je počasi in tako tiho, da sem jo komaj slišal in razumel, ko sem se sklanjal globoko k nji, lice do lica.

„Ali veš, kako sva takrat hodila v Ljubljano in kako sva se poslovila? Gazila sva sivo blato; dež je lil, da sva se stiskala pod dežnik, premočena sva bila obadva. Nič nisva govorila; beseda na ustnih, bi bila solza v očeh. Sredi pota sva se poslovila; menj je bilo pol drugo uro nazaj do doma, tebi toliko do mesta. Stala sva na blatni cesti in sva se držala za roko. Meni je bilo takrat v mislih, da bi se tako poslovila od tebe, kakor se poslavljajo mestni ljudje, da bi te poljubila; pa me je bilo sram. Samo adijo sva si rekla, še v oči se nisva pogledala. Ti si vzel dežnik, jaz pa sem se vsa ogrnila v tisto sivo ruho, ki je bila težka od dežja. Ko sva bila že daleč, sva se obrnila obadva hkrati. Stala sva dolgo, nič se nisva zaklicala, nisva se genila... Ali veš, kam je držala najina pot, ko sva šla dalje, oba zasolzena, upognjena, trudna? Tja je držala najina pot, odkoder ni več poti nazaj... in obadva sva vedela, kam drži najina pot... Kar sem takrat občutila, občutim vse nocoj; ob-

čutim, da je končana ta težka pot, hvala usmiljenemu!“

Pokleknil sem pred njeno posteljo, njene roke sem držal v svojih. Mati je mirno spala, njene ustnice so bile nalahno odprte, njena lica so bila čista in bela, vsa deviška. Spala je; zdaj pa se mi zdi, da je slišala vse moje besede in misli, morda zadnjo večerno molitev.

Deset let je bilo, da nisem molil, tisto noč sem klečal in sem sklenil roke in sem klical Boga. Trepetaje sem ga klical, vsemogočnega, klical sem ga do jutra. Ob belem jutru sem naslonil glavo na blazino in sem zaspal ves utolažen in veren.

Tri tedne po tistem večeru je mati umrla. Ko sem jo poljubil na mrtve ustnice, ki so bile še mehke in gorke, ni bilo nič žalosti v mojem srcu. Bila je strašna misel, ki mi je ležala v prsih, trdo in težko kakor črni kamen: Bog me je ogoljufal za molitev in vero, Bog je prelomil besedo!

Ponoči sem bedel sam ob njeni postelji. Roke je imela sklenjene na prsih, tik ob njenem vzglavju je gorela sveča. Vzel sem papir, da bi jo risal, kakor se mi je roka tresla. Ko sem gledal dolgo in mirno na njene ustnice, so se odpirala vrata moje duše in izlila se je nanjo svetloba iz nebes. Materine ustnice so se smehljale; v tistem smehljaju je bila moja večerna molitev in plačilo zanjo; Bog jo je slišal, ter jo je uslišal po svoji modrosti.

NAROČAJTE IN ŠIRITE
SVOBODNO SLOVENIJO